

Treårsrekorden for hingste/vallakker:

Rex the Great og Styrmand - fremragende indlændere i væddeløb og avl!

Af Lars Donatzky

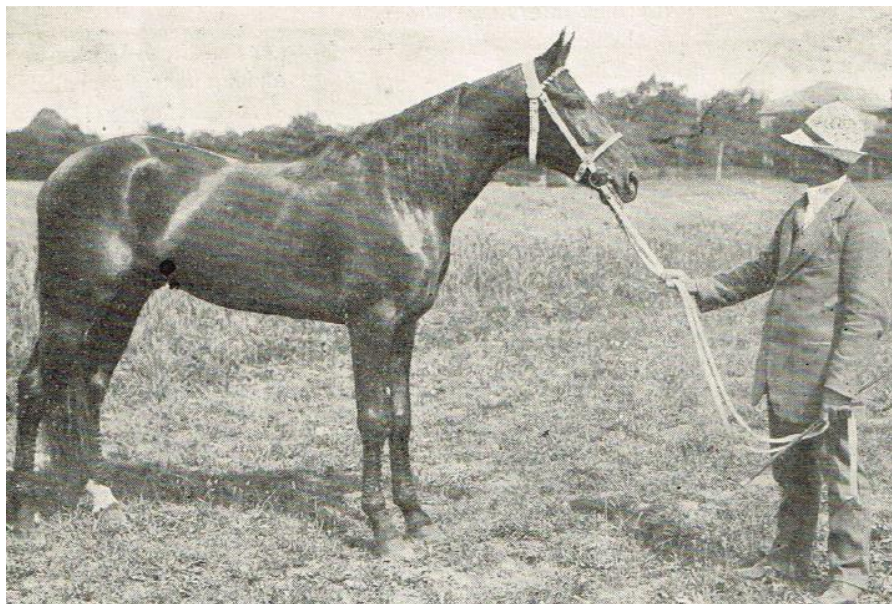
Historien om treårsrekorden må naturligt have fokus på de to indlænderhingste i dansk travsport, der har været væddeløbere af højeste klasse, inden de tog hul på en avlskarriere, der gjorde dem til avlschampions i en årrække. Det gælder Rex the Great og Styrmand, født med et års mellemrum i 1931 og 1932, men i beretningen holder vi nogenlunde kronologien og starter i 1912.

Når man ser på treårsrekordens udvikling, er det tankevækkende, at otte af de ni første rekordholdere fra 1912 at regne samtidig er Kriterievindere, og at syv af disse otte forbedrede eller tangerede løbsrekorden i Kriteriet, selv om deres treårsrekord naturligvis ikke stammer fra dette klassiske langdistanceløb. Det understreger vel endnu en gang, at der er en bedre sammenhæng mellem rekord og kvalitet, end man umiddelbart skulle forestille sig, selv om man sagtens kan finde hobevis af eksempler på medløbere, der opviser en 'alt for god' bedste rekord.

Amerikanske forældre

Prins Beautaw og Anteo Custer var sønner af amerikanskfødte forældre, Anteo Custer var endda opdrætter i USA og dermed mockindlænder med indførsel i fødselsåret. Da Prins Beautaws rekordløb i 1912 (1:30,9) er omtalt i forbindelse med den danske rekord i VB juni 2014, lader vi det ligge, men bemærker, at han ved sejren i Kriteriet forbedrede løbsrekorden 5,2 sekunder til 1:35,2, og at hans far Beautaw i kraft af Saturn og netop Prins Beautaw fik derbyvindere i sine to første årgange. Beautaw var hentet i Kentucky i 1906.

Desuden var Kriteriesejren 'historisk' i den forstand, at den var den første af 20 klassiske triumfer for Sofus Sørensen, der her var helt i starten af sin karriere.

Prins Beautaw og Sofus Sørensen efter Kriteriesejren 1912.

Den stolte ekvipage Anteo Custer og Frits Sommerfeld efter Kriteriesejren 1913

Triple Crown kiksede

Anteo Custer (3-årsrekord 1:30,7) havde været klar vinder af Opdrætningsløbet 1912 til odds 16:10 og blev ganske overlegen vinder af Kriteriet 1913 i 1:34,9. Han ejedes af bagermester H.F. Eiermann, en af sportens tidlige store hesteejere, tredobbelt Kriterievinder med bl.a. Union Boy i 1918. Træner og kusk på disse to var tyskeren Frits Sommerfeld, omtalt som en beskeden mand, hvis karriere med en mestendels lille stald kom til at give 87 sejre i Danmark.

Anteo Custer og Sommerfeld var også favoritter til at blive Triple Crown-vinder nr. 2 efter Harriet A (1898-1900), men Anteo var ikke på toppen i derbyet og endte efter flere galopper tredje bag hoppen Edelweiss (Poul Groch), der til gengæld travede upåklageligt ifølge Politikens referat.

Ombygning af banen med svensk granitmel

Der blev generelt løbet hurtigere i disse år, og i 1912 var det første gang, at alle de tre klassiske løb blev vundet under 1:40. En generel fremgang i sporten var medvirkende hertil, men også, at Charlottenlund-banen i 1912 var blevet bygget om med en helt ny og 'fjedrende' belægning af svensk granitmel. Det var dengang, banen blev afkortet til 950 meter. Endelig kom det til at betyde en del for rekorderne, at rekordangsten var slut i 1913, hvor man gik fra rekorder til i stedet at udskrive løb efter vundne præmier. Fødselsregistreret bød på den tid på ca. 100 nye navne hvert år.

Tretten år før ny rekord

Der gik alligevel 13 år til 1926 før William Jensen forbedrede 3-årsrekorden med Maro. Denne Alabama Bond-søn vandt også både Opdrætningsløb og Kriterium, men missede som Anteo Custer sit Triple Crown ved året efter at svigte i derbyet. Maro er udførligt omtalt ved fireårsrekorden (VB april 14), så her skal kun fokuseres på treårspræstationerne.

I selve Kriteriet d. 30. maj løb hesten afstoppet til sejr i ny 3-årshingsterekord 1:29,7 trods distancen 2600 meter, og denne rekord blev anseeligt forbedret til 1:27,4, da han 8. august på 2000 meter satte konkurrenterne til vægs og sejrede med klar margin over den 5-årige tidligere babystjerne Guy Worthy (Arnold Jensen), der dog havde 45 meters tillæg. William Jensen, der var en af datidens unge succestrænere, havde en af karrierens store dage med tre sejre, heriblandt Mesterskab for Danmark med Don Orlan.

Maro vandt fem år senere DM for Oluf Månsson og blev på sin tid en af travhistoriens mest vindende med 28 sejre og 79.900 kr.

Maro efter Kriteriumssejren. Travselskabets Formand, Proprietær Ulrick, overrækker Træner Wm. Jensen den store, smukke Sølvpokal som Erindringspræmie.

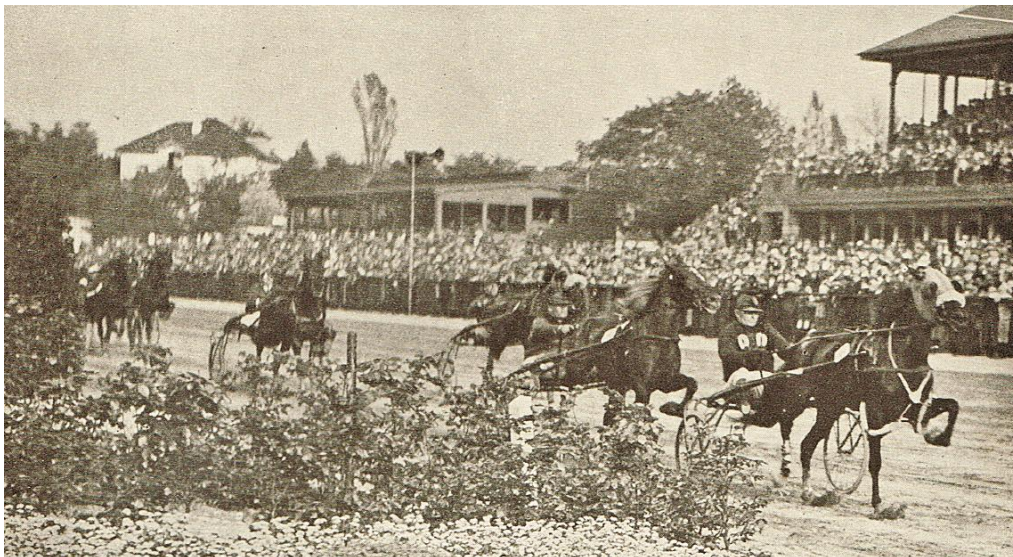
Orlick var sikkerheden selv

Seks år efter i 1932 stod Sofus Sørensens Orlick med rekorden. Den flotte røde hingst var en søn af Guy Axworthy-hingsten Culpepper, og Orlick var ligesom moderen Gerda S opdrættet af Sørensen-Svejgaard fra Hellerup, en af tidens største hesteejere, tilknyttet Sofus Sørensen.

Som toårs blev det for Orlick til andenpladser i både Opdrætningsløb og I.C. Tvede Memorial, og i sidstnævnte løb tangerede hingsten Guy Worthys gamle toårsrekord 1:29,9. Det skulle blive endnu bedre de næste år, og som treårs vandt han otte sejre og tre andenpladser i 12 starter.

Alle sejrene blev vundet med højrekørsel i Charlottenlund, og i Kriteriet var han, Odin Hall (Julius Høybye) og Oaks (Koster) favoritterne. Odin Hall var indisponeret, Oaks førte, men Orlick og Sofus kæmpede sig forbi til sikker sejr efter flot kamp i ny Kriterierekord 1:29,6 til odds 2,70. Sofus Sørensen vandt her nr. fire af sine i alt otte danske Kriteriesejre.

Oaks og Koster fører Kriteriet en omgang før mål, men Orlick og Sofus ligger klar i ryg.

Efter Kriterie- sejren. Ejeren Sørensen-Svejgaard, Orlick og Sofus Sørensen.

Også i rekordløbet med Orlick fik Sofus ram på sin evige rival Koster, der førte fra 2100 meter-distancen med den et år ældre Nimbus, mens Orlick havde 20 meters tillæg. Duellen blev meget voldsom, men Orlick fik overtaget, før han en overgang kom i vanskeligheder mod stærkt speedende Dina Rico (G. Ericsson). Sofus animerede Orlick, og sejren blev reddet hjem i 1:26,8.

Orlick blev ligesom Maro en af sportens bedste heste, han tog andenplads i derby bag Odin Hall (Høybye), han fik rekord 1:22,9, og hans karriere bød på ikke færre end 262 starter, hvor 40 sluttede med sejr og 39 med andenplads. Med 81.280 kr. indskrev han sig på alle tiders top 10 ved karriereslut. Sammen med Sofus blev det til 24 sejre.

Hans Hansen vandt 48 sejre med Rex the Great

DET DANSKE TRAVDERBY 1935.

Øverst til venstre: Worthy Harvester jr., Robert the Great, Rotan Vesta og Rex the Great. — Til højre: Robert the Great paa Førerpladsen foran Worthy Harvester jr., Rotan Vesta, Queen Mc Kinney, Rex the Great, Margaret P. og Ryan. — Derunder: Derbyets 3 Sejrherrer: Træner Hans Hansen, Rex the Great og Ejereren, Mr. Ivan. — Forneden til venstre: Vinderen og den laurbærkransede Træner — tilhøjre: Opløbet, Rex tre Great foran den diskvalificerede Rotan Vesta. — Nederst: Et Par Billeder fra den overfyldte Tilskuersplads.

Trav-Tidenes julenummers forside 1935 – alle billeder fra derbyet. Hans Hansen og Mr. Ivan på hver side af Rex the Great.

Søn af alle tiders avlshoppe i Danmark

Da alle tiders avlshoppe i Danmark, Peter the Great-hoppen Marie the Great, kom på auktion på Charlottenlund Travbane i februar 1931, gik hun ifolet den amerikanske Peter Volo-søn Sandy Flash for en sum af blot 1.525 kr. Auktionarius var hovedrystende og nærmest opgivende – en amerikansk følhoppe af fineste afstamning!

Et par måneder senere fødte hun hos Sigvald Jakobsen i Århus Rex the Great, som var 'indavlet' over Peter the Great. Rex blev købt af bagermesteren 'Mr. Ivan', der sendte hesten i træning hos 'junkeren' Hans Hansen. Han beholdt den i hele karrieren, og da Rex sluttede efter start i samtlige 11 sæsoner var det med en statistik på 222 starter, 50 sejre, 45 andenpladser og 87 små præmier til en indtjening på 135.525 kr. plus det udenlandske: 5.000 svenske kroner og 600 norske kr.

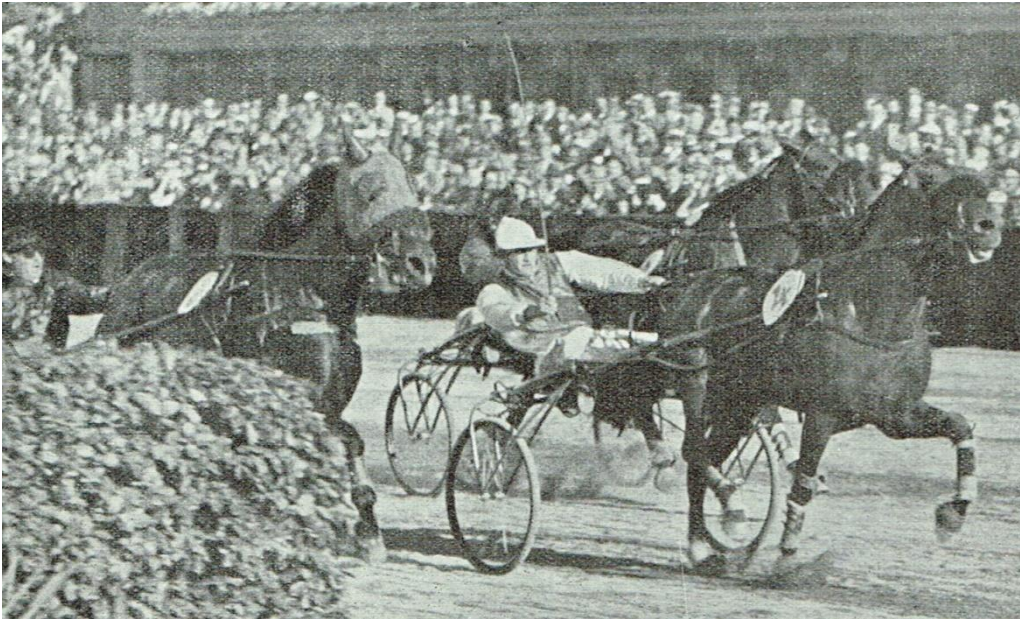
REX THE GREAT I DANMARK					
År	Starts:	1.	2.	3. etc.	Kr.
1933	1 :	0	— 0	— 0	
1934	13 :	4	— 5	— 2	14.150
1935	13 :	5	— 4	— 2	21.700
1936	28 :	6	— 6	— 10	12.650
1937	17 :	4	— 3	— 7	12.200
1938	26 :	5	— 6	— 9	15.050
1939	31 :	6	— 5	— 14	12.500
1940	17 :	6	— 1	— 6	12.650
1941	22 :	7	— 1	— 11	11.350
1942	29 :	4	— 7	— 15	11.775
1943	25 :	3	— 7	— 11	11.500
<hr/>					
	222 :	50	— 45	— 87	135.525

Ved karriereslut i 1943 var hesten mest vindende i Danmark gennem alle tider, mens parret Rex the Great-Hans Hansen med 48 sejre sammen var overgået af Koster og Sonny Diamond, som sluttede med 57 fælles triumfer. Senere har Tarok og Jørn Laursen 'øget' rekorden til 105!

Tre gange DM og aldersrekorder

Hurtigtravere som Star McElwyn, Addison, Sonny Diamond, Styrmand, Sport, Full Tilt var Rex the Greats konkurrenter karrieren igennem, men alligevel lykkedes det ham og Hans Hansen at vinde Kriterium, derby, 3 gange Mesterskab for Danmark og én gang Skandinavisk Mesterskab. Hans holdbarhed var legendarisk, og han satte rekord for både 11- og 12-årige heste med 1:21-tider.

Rex the Great var ret lille, havde ofte besvær med at komme fejlfrit af sted, og ved karrierestarten som toårs var der ikke spået hesten store resultater. Men hingsten udviklede en kampvilje uden lige, og helt uden piskeslag løb han nærmest over evne i sit forsøg på at sejre, så meget, at der kunne forekomme pasgang, treslag og alle variationer af trav de sidste meter mod mål.

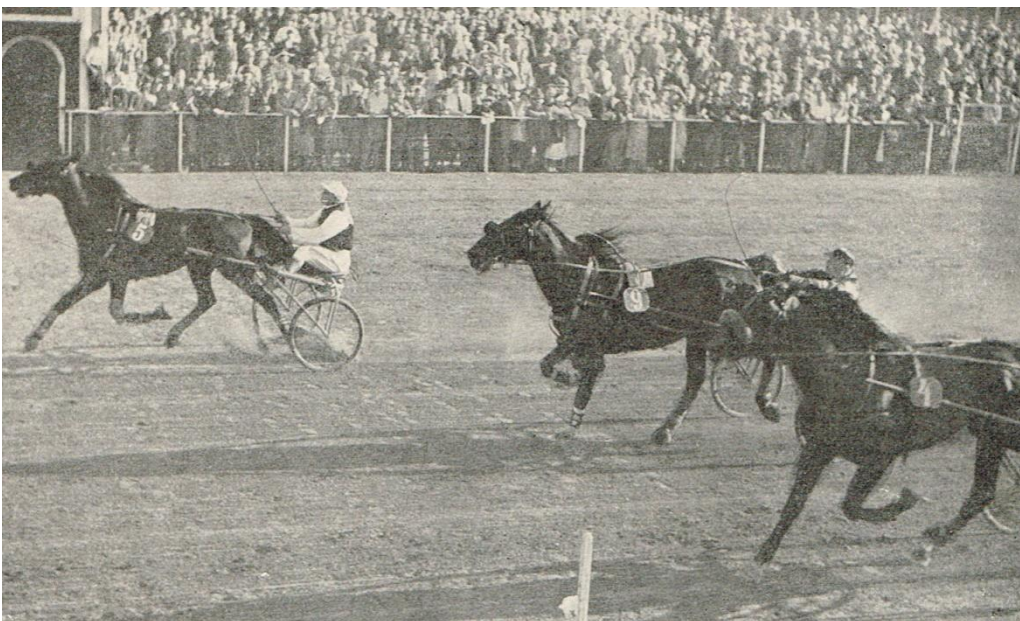

Mesterskab for Danmark 1937. Rex the Great (Hans Hansen) spurtbesejrer inderbanens Styrmand (Oluf Månsson). I baggrunden Addison (Sofus Sørensen). Vindertiden 1:21,7 var den hidtil bedste i DM af en indlænder, og først 19 år senere og med startvogn løb indlænderen Oliver the Great til sejr i 1:21,0.

Efter Kriteriet, der med 23 deltagere var delt i to afdelinger og blev afgjort på tid, skrev Trav-Tidende: "I anden og afgørende afdeling vandt Rex the Great i en så smuk gangart og så legende let, at der ikke var ringeste tvivl om, at årgangens bedste hest var blevet sejrherre".

Slået af Star McElwyn ved rekorden

Med tiden 1:29,9 manglede han 3/10 sekund i Orlicks Kriterierekord, til gengæld sænkede han senere på sæsonen Orlicks treårsrekord til 1:26,6 på 2000 meter i en håbløs kamp mod overmagten i form af den et år ældre Star McElwyn (Peter Andersen), der ikke havde besvær med at give treåringen 40 meter forud og sejr i 1:24,8. Næste start for Star McElwyn gav da også sejr i Skandinavisk Mesterskab! Året efter tangerede Rex the Great og Hans Hansen Patsys derbyrekord 1:26,7.

Rex the Great og Hans Hansen vinder Internationalt Pokalløb foran Addison og Sandy Mac.

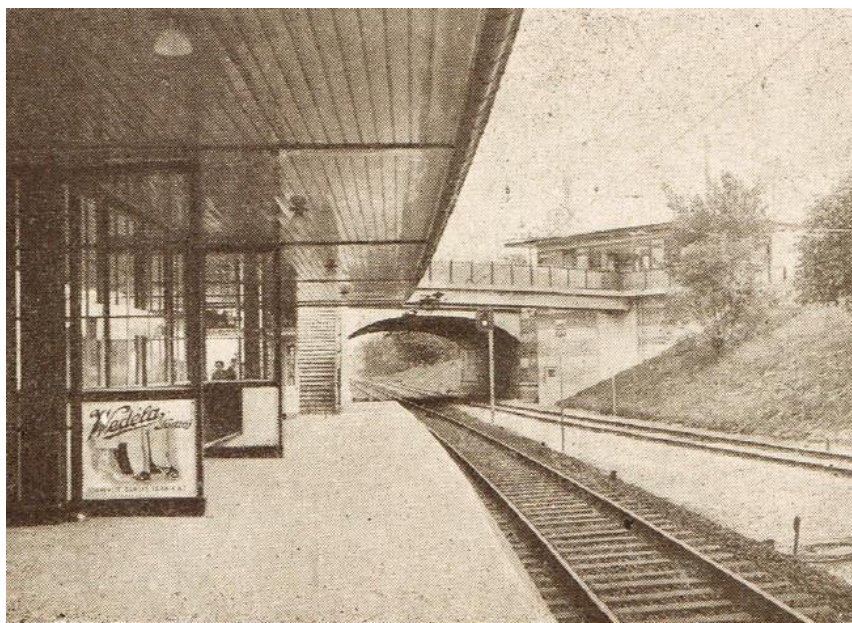

Gemte Styrmand for banedommerne

Samme år, som Rex the Great vandt Kriterium og satte 3-årsrekord, kom Styrmand på banen for Oluf Månsson, og parret var helt suveræne med toårsrekord 1:28,1 i Tvede Memorial. Det blev nævnt, at Månsson gemte og holdt igen på hingsten det meste af vejen, og at den kunne have løbet meget stærkere. Det virker logisk nok, for hingsten med den store baggang var blevet disket som suveræn vinder for urent trav i karrierens to første starter.

S-bane med særtog til trav

1934 var i øvrigt et godt år for Charlottenlund-banen, både sportslig og økonomisk, sikkert i klar sammenhæng med at S-togsbanen blev introduceret, endda med særtog mod København, når væddeløbene var afsluttet.

Svanemøllen station på den nye S-bane.

Som bekendt udsender De danske Statsbaner nu til Julen Gavekort, som kan købes paa enhver Jernbanestation.

Uden Tvivl vilde et saadant med Gyldighed til den kommende Travsæson i Charlottenlund være en kærkommen Julepresent for de fleste Travvenner, saa muligvis var det en Overvejelse værd, om denne praktiske Julegave ikke burde foretrækkes fremfor de mange overflødige og ganske unyttige Genstande, man som Regel belemrer sine kære paa-rørende med Juleaften.

Trav-Tidende havde denne opfordring til julegave i 1934

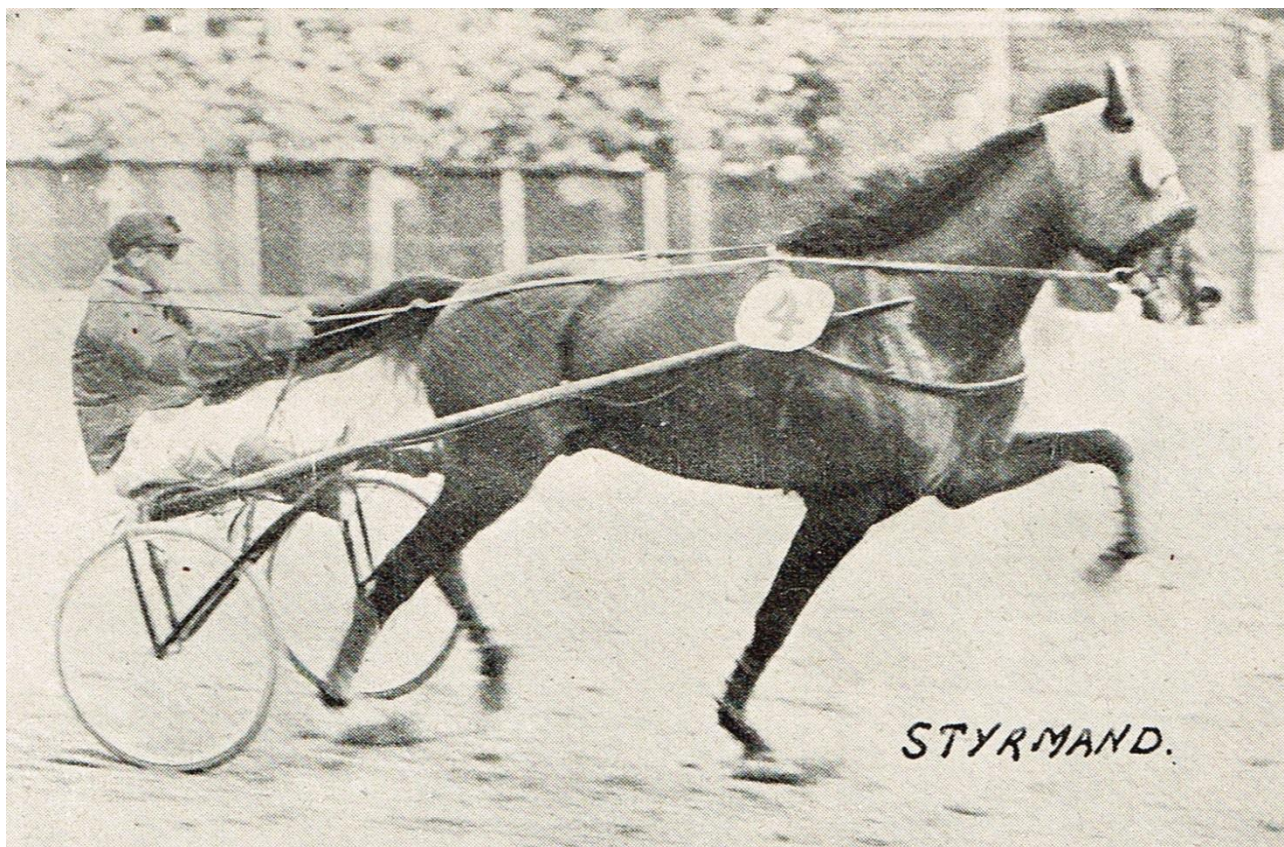

Moderen løb verdensrekord for hoppeplage

Styrmand var opdrættet af Julius Høybye, der havde indført såvel far Captain Axworthy som mor Betsy Chandler fra Amerika. Betsy kom tidligt i træning, og hendes præstation i rekordforsøg på den engelske mile på 2:22 (1:28,3) i en alder af 1 (1 ½) år blev betegnet som verdensrekord for hoppeplage! Året efter løb hun 2:09 ¾ (1:20,6).

Guy Axworthy-sønnen Captain Axworthy (2:06 ¾ / 1: 18,8) havde været en god treårs på halvmilebanerne i USA. Hingsten var i perioden 1938-1944 Danmarks bedste avlshingst, og han var den første hingst, hvis afkom (128 i alt) nåede over 2 millioner kr. indtjent i Danmark. Blandt de andre afkom var andre gode avlshingste som Ax Frisco og Leo Axworthy, og derbyvinderen fra 1943 Ebbe Axworthy.

Styrmand blev solgt til den stockholmske stald Ericsson, hvis stifter Carl Theodor (ham med C. Th. Ericssons Memorial) var en frontfigur i forbindelse med Solvalla-banens start i 1927 og 1928.

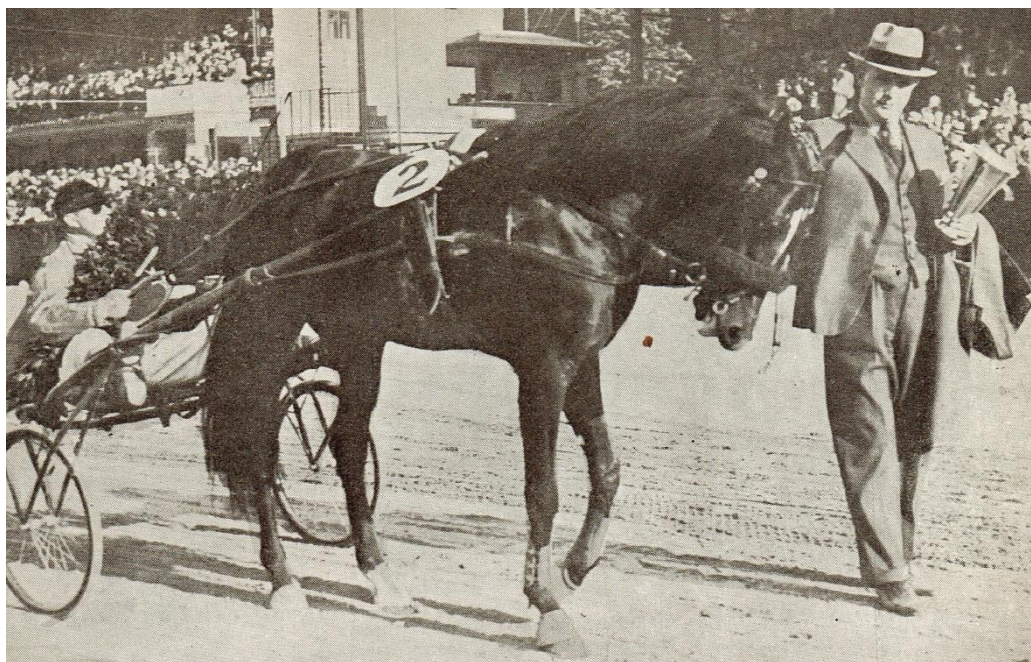

Her med Månsson på vej mod sejr.

Ericsson havde i en lang årrække haft travere i København, og stalden var i de første år af trediverne hesteejerchampion i København, hvor man stadigt holdt mange heste, til dels på grund af den mildere vinter. Styrmand blev med Kriteriet staldens eneste klassiske vinder i Danmark, da Leo havde galoperet en derbysejr væk, og i de følgende år var Styrmand en af staldens sidste repræsentanter i København. På det tidspunkt var Carl Theodor død, mens sønnen Carl repræsenterede stalden, og det er ham der er på Kriteriebilledet.

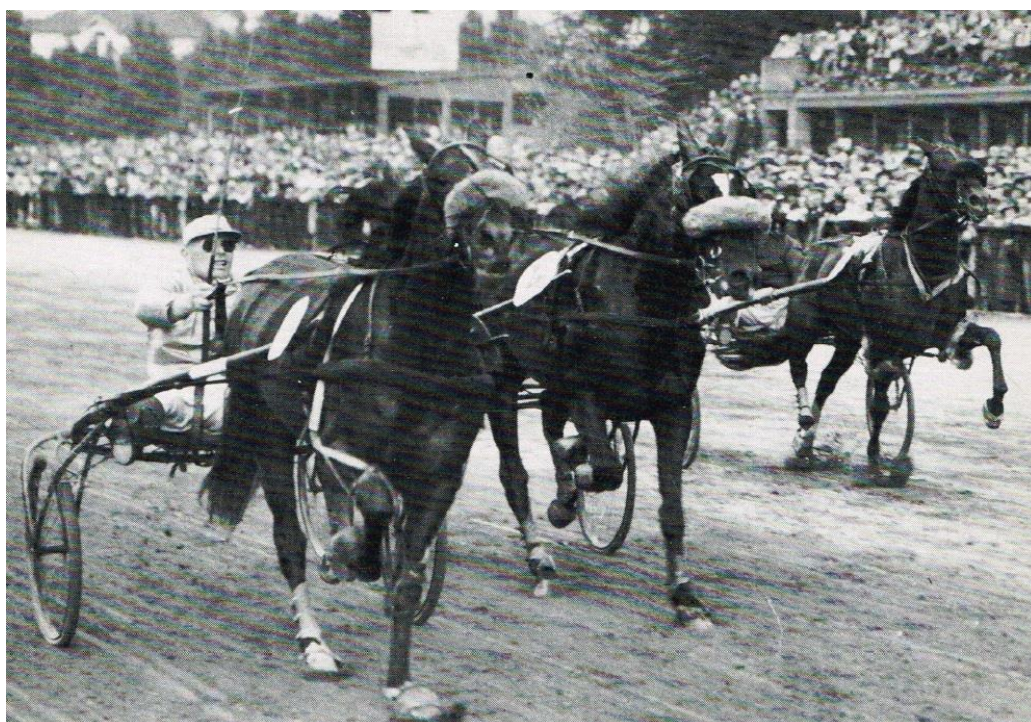
Ericsson gjorde Månsson til champion

*Månsson,
Styrmand og
Carl Ericsson
efter
Kriteriesejren.*

Det skal da i øvrigt lige bemærkes, at stald Ericsson blev en afgørende faktor for, at Månsson i 1933 blev champion i København, den eneste gang i perioden fra 1916 til 1947, hvor championatet ikke tilhørte enten Niels Jan Koster eller Sofus Sørensen. Årets sejrshest for Ericsson/Månsson hed Marisse, der samme år også tog andenpladsen i første udgave af Skandinaviske Mesterskab nogen sinde.

Styrmand var helt anderledes end Rex the Great. Styrmand levede på speeden og var supersprinter, selv om han også havde langdistancepræstationer: Kriterierekord med næsten tre sekunder til 1:26,8, og derby-andenplads efter heftigt angreb på Sonny Diamond i det sensationelle rekordderby 1936 (1:24,4 / 1:24,5)

*Så tæt var Styrmand
(Månsson) i midten på
Sonny Diamond
(Koster) i rekordderbyet
1936. Sport (Sofus
Sørensen) ses helt til
højre.*

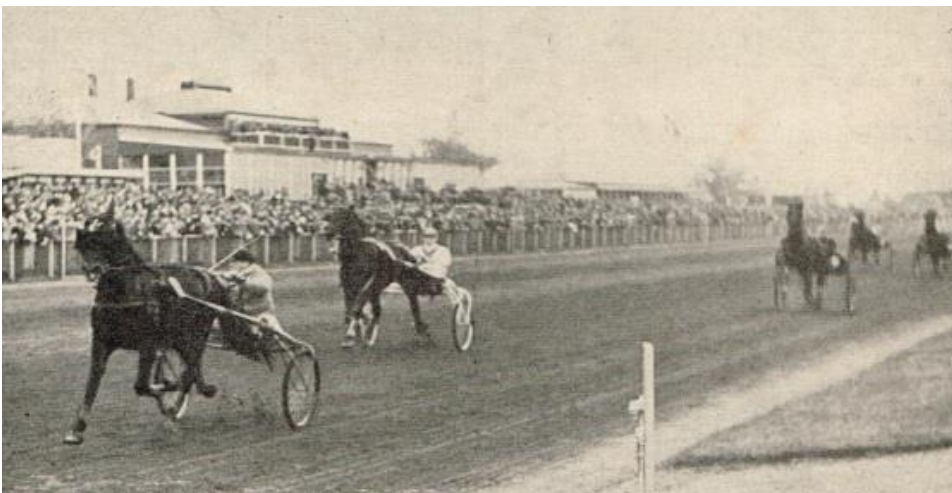
Måske bedste skandinaviskfødte sprinter

Treårsrekorden 1:23,9, en forbedring på 2,7 sekund af Rex the Greats notering, kom netop på Rex the Greats derbydag i fremragende sommervej. Månsson startede sin hest med 60 meters tillæg på sprint i mindeløbet for Julius Høybye, der var død tidligere samme år. Og hesten kunne jo ikke hædre sin opdrætter bedre end trods grov startfejl at vinde sikkert på suveræn treårsrekord.

Senere i karrieren blev Styrmand en supersprinter, og i det sidste væddeløbsår 1938 (som seksårs) blev han sæsonchampion med 24.800 kr. ved 11 sejre i 20 starter, de fleste sejre vundet fra spids.

Nævnes skal især et sprinterløb d. 26. juli på Amager, og et sprinterløb med svensk-amerikansk deltagelse d. 10. november samme sted.

Første gang fik Styrmand en del hjælp af staldkammeraten Sylvia, der fungerede som hare indtil midt på sidste langside, hvor Styrmand overtog. Da den amerikanskfødte favorit Addison (Sofus Sørensen) kom frem fra tillæg, gik Sylvia igen et spor ud for at hjælpe foranliggende Styrmand. Sylvia kunne nu ikke følge med længere, til gengæld afviste Styrmand i 1:20,6 (Addison 1:19,7). Tiden var den hurtigste af en danskfødte hest nogensinde, men det blev ikke dansk rekord, da mockindlænderen Star McElwyn havde 1:19,8 fra 1934. Eksperterne kaldte det bare et spørgsmål om tid, før også den rekord blev slået af Styrmand, men sådan gik det ikke.

10. november 1938 på Amager. Styrmand afviser Harper Hanover.

I et andet løb levnede Styrmand og Månsson ikke svenskamerikanerne Harper Hanover og Guardsman nogen chance for at give 20 meter forud. I november sprintede han 1:22,2, mens Harper Hanover, der af mange regnedes for skandinavians bedste (især på lange distancer) løb 1:22,0.

Harper Hanover gav navn til stayerløbet i Elitløpsweekenden, mens Styrmand af Trav-Tidendes medarbejder blev foreslået som skandinavians bedste sprinter.

Året blev samtidig afslutningen på Styrmands løbskarriere, der kom til at byde på 58 starter, 32 sejre, 7 anden og 13 mindre placeringer. Præmierne beløb sig til 68.500 kr.

Styrmands talent var på linje med Rex the Greats, men på holdbarheden og den indædte sejrsvilje var Rex kongen.

Konkurrenter igen i avlen

Rex the Great fik sit første afkom i 1939, Styrmand sine første to i 1940, begge otte år gamle. De avlede til en alder af 26 i Rex the Greats tilfælde (D-årgangen 1958) og til 19 for Styrmands vedkommende (S-årgangen 1952). Rex the Great fik 130 afkom til en samlet afkomsindtjening på 2.516.495 kr., mens Styrmands 103 børn tjente 2.098.667 kr.

Styrmand tv. blev en fremragende avlshingst og han blev bl.a. far til den tredobbelte danmarksmester Ruder Konge.

Hvem blev bedste avlshingst? Rex the Great kunne bryste sig af fire derbyvindere (Kuno, Princess the Great, Rex Junior og Snowflake) og tre Kriteriumsvindere, Styrmand af en derbyvinder (Hickory) og to Kriteriumsvindere. Det gjorde vel udslaget til fordel for Rex the Great, og gjorde Rex the Great så berømt, at han blev begravet med mindsten på inderplan i Lunden, formentlig i 1957, men gør man det op i penge, tjente Styrmands børn 20.375 kr. pr. afkom, mens Rex the Greats nåede 19.357 kr., og Styrmand havde jo også den tredobbelte danmarksmester og pengechampion Ruder Konge blandt sit afkom, mens Rex the Great-børnene aldrig vandt et DM. Måske var det omvendt i avlen, på den måde, at Styrmands afkom var de mest holdbare?

Løbet overstået på ti sekunder

Mit første væddeløb var i øvrigt med en lille Rex the Great-søn ved navn Cloc, som i højere grad havde gangarten end talentet tilfælles med faderen. Han var i træning hos Hans Bagge i midten af tresserne. Det gik for mig som det er gået for mange andre i debutløbet. Fornemmelsen af, at det hele var overstået på ti sekunder. Men det var vel også bedst det samme, efter at jeg havde hørt mit navn med hr. foran i højtaleren. Det betød nemlig diskvalifikation. Mit tredje forsøg gav sejr, men det er en anden og helt uvedkommende sag. Det ville bare frem i tastaturet.

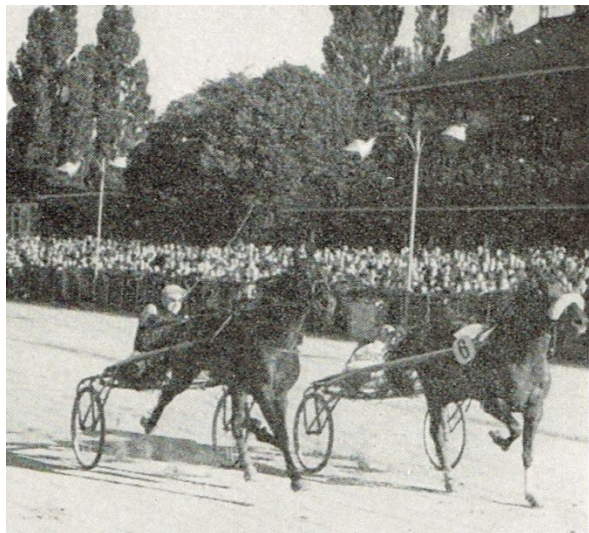
Styrmand var landets champion-avlshingst i årene 1949 til 1952, Rex the Great fra 1955 til 1957, siden har indlænderne ikke kunnet hævde sig afgørende over for de amerikanske importere, i første omgang ført an af Joe's Pride, avlschampion i årene 1958 til 1970.

Men det er oplagt, at en stor del af dagens danske travere løber rundt med blod fra en af de to indlændere, naturligvis bortset fra dem, der baserer sig på amerikanske hopper, som er indført efter 1960.

De avlede hurtigt toårsrekordholdere

De to superhingste havde hurtigt fået rekordholdere, og toårsrekorderne blev forbedret i 1952 af Styrmand-børnene Percy Nichols 26,6 og Porto 26,7, mens Rex the Great-sønnerne sænkede hingsterekorden for toårs de følgende år ved Rex Junior 26,5, Safari the Great 24,8 og Ursus the Great 24,5.

Polonia (Mark Ingdam) til højre besejrer Pelikanen (Aage Kristoffersen) i rekordforsøg, hvor begge med startvognens hjælp noteres for 1:21,8.

Her handler det om treårsrekorden, og naturligvis skal det med, at den svenskregistrerede amerikanskfødte avlshingst Pinero (62 danske afkom i 1949 og 1950) i 1953 fik rekorder på både hingste og hoppe-siden, idet Pinero-børnene Polonia og Pelikanen løb rekordforsøg i Charlottenlund med den nyindførte startvogns hjælp og sprintede 1:21,8 for Mark Ingdam og Aage Kristoffersen, men årgangens bedste heste var de ikke trods anden- og tredjeplads i derby. Både Kriterium og derby gik til Fredi Sølbergs Rex the Great-hoppe Princess the Great, og den holdbare i kullet var Sofus Sørensens Styrmand-søn Percy Nichols, der havde løbet sin toårsrekord og som i 12-årssæsonen med 1:20,6 satte rekord for aldersklassen.

Når Percy Nichols får speciel omtale her uden at figurere i tabellen, skyldes det hestens helt fænomenale 3-årspræstation tre uger tidligere end Pinero-børnenes 1:21,8

Percy Nichols 1:23,2 – 2160 meter i snorene på Amager!

Over 2160 meter i snorestart på Amager passerede Percy Nichols og Sofus 14 konkurrenter og sejrede i 1:23,2, en forbedring af fader Styrmands 18 år gamle rekord sat på sprint, men den blev altså straks slettet af Pelikanen. Ved sammenligning blegner Pelikanens præstation, og Percy blev næste års 4-årsmester på Amager, mens han slet ikke fungerede i Lunden, hvor han fik galop som nr. 1 over mål i derbyprøven. Han kunne ikke højre rundt i svingene.

Percy Nichols (Sofus Sørensen) var en 'champion' på Amager.

Senere havde Percy Nichols glæde af, at Lunden skiftede kørselsretning 2. pinsedag d. 30. maj 1955 i forbindelse med den nuværende tribunes officielle åbning, men det var også det år, at hest og 68-årige Sofus stod på hovedet i Lunden efter sammenkørsel.

I en alder af ti vandt Percy Nichols højst overraskende 'udtagelsesløb' til Skandinavisk Mesterskab uden dog at komme på landsholdet, men ellers stod den mest på elitehandicap, og det gik lidt sløjt i efteråret 1961 for den da 11-årige hingst.

75-årig startede samme hest to dage i træk

Den 75-årige Sofus meldte da hesten til start i et fordringsløb for blot 3.000 kr. Det var i weekenden den 16-17. december 1961, hvor Amager Travbane uden lysanlæg kørte seks løb både lørdag og søndag om kap med vinterens tidlige solnedgang.

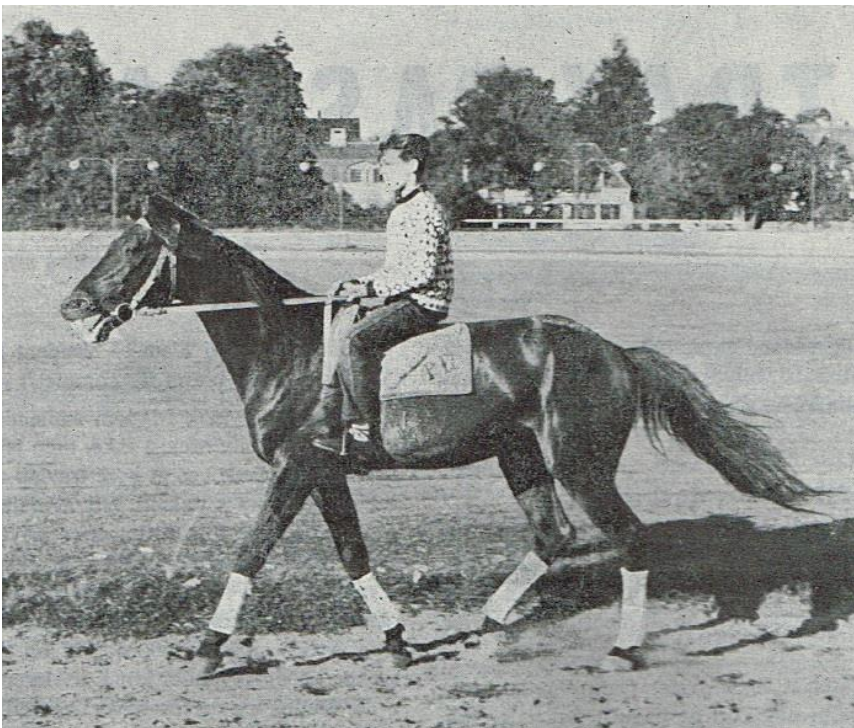
Om lørdagen sejrede Sofus med Blanche Hanover. Løbene startede kl. 13.30, men Hans Bagge havde et mindre alvorligt styrt, der betød en vis forsinkelse, og det sidste løb kørtes i tusmørke som så ofte før. Tænk, f.eks. 20 amatører i plørebane og i halvmørke. Fantastisk, at det så sjældent gik galt.

Sofus var ikke blevet blødsøden med alderen, så Blanche Hanover skulle ud igen dagen efter om søndagen (ny sikker sejr), men fidusen med Percy Nichols holdt ikke, for stald Micha hos Dan Jensen turde godt tage chancen og købe den gamle hingst, og det blev til en god tredjeplads for en favoritspillet Percy Nichols før et fint 12. år for hingsten.

Ridetræning i 1962

Den sidste sejr vandt Percy Nichols med toptillæg for ejeren Kaj A. Larsen i oktober, hvor parret i et amatørhandicap passerede tyve konkurrenter, og sidste start var med Dan Jensen i Julepokalen d. 26/12, hvor hesten endte på en sjetteplads.

Da Dan Jensen blev interviewet om succesen, var svaret »Jeg anvender ridetræning til Percy Nichols, og det har gavnet den kollosalt«. Bemærk, at det handler om året 1962, inden den systematiske ridetræning i sand blev berømt, og se godt på billedet med den 12-årige velplejede hingst og den kun tre år ældre knægt på ryggen. Det er nemlig ejersønnen Mogens Larsen, der et tiår senere fik en kometagtig og alt for kort trænerkarriere i Lunden. Derbysejr med Spathrine C i 1975 og championat i Lunden i 1978.

Hesten er 12, knægten er 15. Se hvem.

Percy Nichols fik rekord 19,2 og tjente i alt 106.900 kr. i sine 223 starter med 36 sejre, ganske meget på de tider. Han fik lov til at bedække Kaj A. Larsens guldhoppe Geni (Umberto Frisco, Carmencita, Eminent) i sit 12. år, og det kom der brugbare Kaja Nichols ud af, men nogen stor avlshingst blev Percy ikke.

Sofus fortsatte i øvrigt to år til, før han steg af sulkyen i en alder af 77.

Seks gange Kriterium og blot ét derby

Sofus Sørensen var en unghestespecialist, og manden med de to næste treårsrekorder, Walther Kaiser, forstod også at sætte fart i de yngste. Sofus vandt otte Kriterier og trænede fem derbyvindere, Walther Kaiser trænede seks Kriterievindere og vandt 'blot' ét derby.

Derbyet var til gengæld med Triple Crown-vinderen Emigrant, der er omtalt under 2-årsrekorden, og her skal blot omtales 3-årsrekordløbet fra 1962, hvor Emigrant i fedtet bane løb 1:19,7 foran Poul Reichardts Cliquot (Jørgen Olsen) i 1:20,1 – og med den omtalte 12-årsrekord for Percy Nichols (Dan Jensen) på tredjepladsen. Emigrant var et unikum og løb her i september årets hidtil hurtigste 3-årstid i Europa.

Herold Samson og Kaiser bestemmer over H.C.S. og Jørgen Olsen en omgang før Kriteriesejren. Foto: Burt Seeger.

Joe's Pride havde for længst gjort sit indtog i dansk avl, og den 10. årgang med forbogstavet H havde et par sande pragteksemplarer i Herold Samson og H.C.S, som hver især vandrede mellem de forskellige trænere. Herold Samson vandt Opdrætningsløb 1964 for Per Hansen, Kriterium 1965 for Walther Kaiser, derbyprøve for Hans Bagge og Mesterskab for Danmark 1968 for Viggo Andersen. Kriteriets nr. 2, H.C.S. (Jørgen Olsen), skiftede i hvert fald til Gerhard Petersen og senere Mogens Larsen, som vandt Mesterskab for Danmark i 1972 med hingsten.

Kriterierekorden for Herold Samson var en voldsom forbedring fra 1:24,0 til 1:22,8, og tre uger senere i september sprintede han rekorden 1:19,1 for Walther, men bror Jørgen Kaiser-Hansen snuppede sejren med staldkammeraten Fyrstinden i 1:19,0 til ny 5-års hopperekord.

Brødrene Kaiser i rekordduel. Fyrstinden 1:19,0, Herold Samson 1:19,1.

Foto: Burt Seeger.

Eksport på op til 23 % gav rekorder i udlandet

Om de otte rekorder fra 1971 til 86 gælder, at alle blev sat i udlandet efter eller omkring hestens eksporttidspunkt, men som det ses nedenfor, havde de fleste gjort sig fint gældende i fødelandet først.

Eksporten af førsteklasses materiale var steget til et meget voldsomt niveau i disse år, og f.eks. i 1983 eksporterede vi 280 travere, mens fødselstallet var 1261. Det svarer til 23 % af en årgang, mens eksporten i sluthalvtredserne havde været nede på cirka 20 individer pr. år, og mens den nu (2013, 2014) vel er nede

på 10-12%. Også Finland var dengang et stort eksportmarked, og i juni 1979 konstaterede signaturen Søren (Øhrberg) i Væddeløbsbladet 36 danskoprættede vindere i Finland på en måned!

Stigningen var naturligvis skabt af den danske traveravls fine fremgang, for en væsentlig del grundlagt af Opdrætterforeningens meget vellykkede hingsteindkøb, men også private hingsteholdere som Orla Høybye (Lloyd Hanover) og Verner Juel Ramussen på Mariesminde bidrog godt (hingste som Fine Shot og Francis Senator).

Opdrætterforeningens hingste havde så dominerende en rolle, at 12 ud af 14 derbysejre i perioden 1969-1982 blev vundet af afkom af foreningens hingste, og også seks af de pågældende otte 3-årsrekordholdere havde en far tilhørende foreningen.

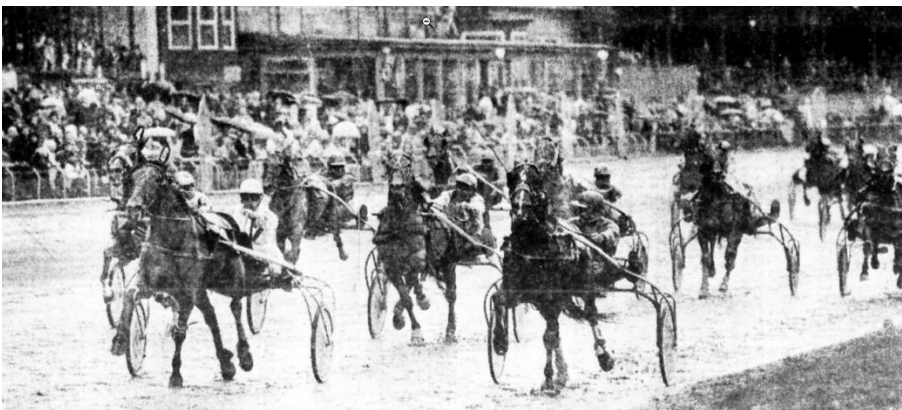
Hans Svenssons Anvil Chorus-søn og Harper Hanover-vinder O'Man har været omtalt ved indlænderrekorden. Han havde stor succes og mange sejre for Aksel Pedersen i Charlottenlund før eksporten. En hest med høj klasse og stor slidstyrke.

Andy Bogø og Columbo var sejrsheste

Osman Bogø-sønnen Andy Bogø blev med 11 sejre 'årets hest' i Bjæverskov i 1977, før Harald Lund sagde farvel til ham. Første start på svensk grund i Halmstad gav den nye treårsrekord 1:17,7.

Brilliant H (1:17,2 i 1978) og Columbo (1:16,8 i 1979) var eksempler på stærke og kompakte sønner af Frosty Hanover, og Brilliant H havde gennem moderen Onyx Senator såvel Francis Senator som Joe's Pride i stamtavlen. Han var opdrættet af Orla Høybye på Firmilegården i Karlslunde. Bedstefar Julius havde opdrættet Styrmand og havde i øvrigt vundet derby med Elinor så tidligt som i 1905!

Brilliant H nåede trods et skrøbeligt bentøj over en halv million kr. ved 20 sejre i 108 starter, bl.a. sejr i de første 12 forsøg i Finland. Mest kendt herhjemme blev hesten naturligvis for derbysejren 1979 med den kun 20-årige Veijo Heiskanen i sulkyen. Parret havde ryg på Bombay Focus (Ulf Thoresen) og spurtslog denne i øsende regn. Vinderoddset var 4,87 – alligevel var hesten favorit i det komplet åbne og meget 'svage' derby, hvor årgangens bedste Bister T. (Hans Bagge) var afmeldt på grund af manglende kvalitet året før. Styrkeforholdet var klart, i Brilliant H's eneste anden danske start fik den stryg af Bister T i 4-årsstjernen. Som treårs havde Brilliant H været meldt til start to gange i Danmark, men derefter slettet på grund af halthed, og der var også skadespause og uklarhed om form op til derbyet.

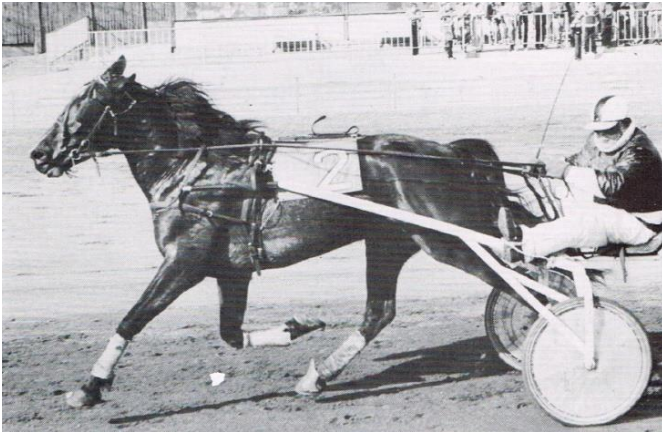

Derby 1979: Kun 20-årige Veijo Heiskanen (Brilliant H) til venstre besejrer 33-årige Ulf Thoresen (Bombay Focus) i øsende regn.

Niels Juel allerede i 1979 med Columbo

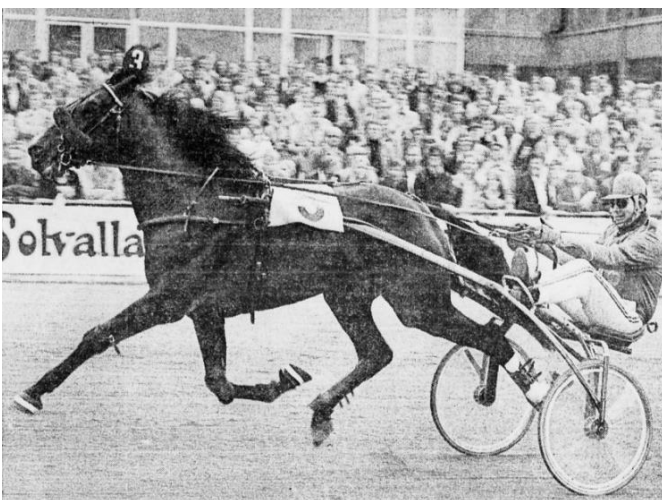
Columbo var blevet købt som åring af en ung travinteresseret nordjyde ved navn Niels Juel, der her små fyrre år senere er mere kendt for Orali, Stelton og sønnen Jeppe. I hans eje vandt Columbo 13 sejre som treårs i 1979 og var den væsentligste årsag til Kaj Verner Kristensens eneste Aalborg-championat på 61 sejre. Columbo gik til Sverige, efter at den d. 9. december opfyldte kvalifikationskravet i Sverige ved på Solvalla-banen at løbe dansk rekord 1:16,8 for Karl Gösta Fylking. Det blev til en femteplads bag Sören Nordins fænomen Mustard, der her løb 3-års europarekord 1:15,5, og som året efter gav den gamle og 20-dobbelte Solvalla-champion den 11. og sidste svenske derbysejr omkring hans 64-års fødselsdag.

Columbo gav Kaj Verner Kristensen Aalborg-championat

med Sören Norberg reelt slået i Opdrætningsløbet af netop Preben Kjærsgaard og årgangens toårstjerne Dia R.S. Dan Holmbo sluttede sæsonen i Stockholm med at vinde suverænt på ny dansk toårsrekord 1:19,3 uden brug af startvogn, og hermed blev han samtidig Europas hurtigste 2-årsvinder i snorene. Det var i øvrigt samme dag, som Columbo satte sin treårsrekord.

Som treårs var Dan Holmbo nærmest uden konkurrence, og for Sören Norberg var han så overlegen, at han i Kriteriet kunne vinde sin karrieresejr nr. 18 i 21 forsøg. Fra start til mål og i ny Kriterierekord 1:19,8. Også treårsrekorden 1:16,4 kom i hus i snorestart, og han imponerede med en speciel europarekord på 1:18,0-2040 meter i snorene. Året bød også på mesterskaber i Århus og Aalborg.

Dan Holmbo og Norberg på Solvalla. Foto: Burt Seeger.

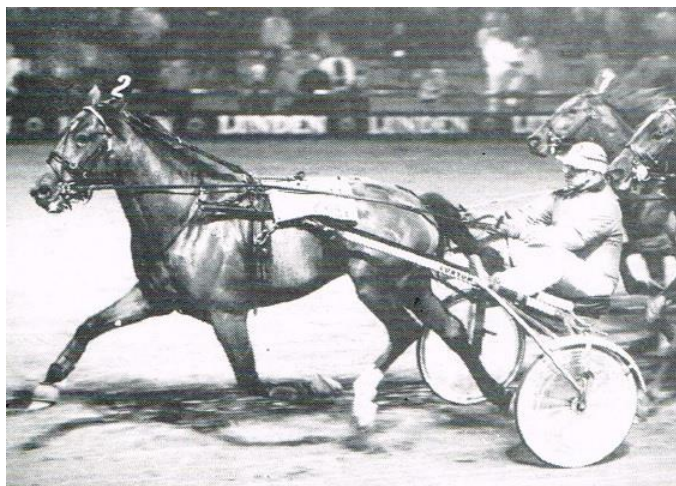
Kæmpetalentet Dan Holmbo slog hovedet

Orla Christensen fra Viby opdrættede Dan Holmbo (Fine Shot), der blev anset for et af de største talenter i dansk travsport, og nogle anså ham i klasse med den fem år ældre Tarok. Han blev købt ret billigt af Villy 'Passat' Pedersen, før han gik til Preben Kjærsgaard og blev solgt til Sverige. Kjærsgaard beholdt hesten i tre starter (tre sejre), før den kiksede på derbydagen med stor galop, og så blev Dan Holmbo med

Som fireårs vendte Dan Holmbo tilbage efter skade, nu hos den nystartede Per Erik Eriksson, og han stillede op i derbyet som totofavorit. Men op til starten ramte hestens hoved startvognens vinge, hvorfor han blev forsinket og ikke kunne udfordre Dilli Hanover (Jonny Takter) i kamp om føringen, og så blev det til et storpullende løb indelukket i ryg. Kræfterne blev udnyttet forkert, og hesten endte næstsidst i mål. Duvil (Jørn Laursen) vandt dette derby, der havde seks svensktrænede heste og syv svenske kuske til start blandt ti deltagere. Dan Holmbo fik sin revanche i Aalborg, og karrieren endte med 31 sejre, sejrprocent over 50 og over en halv million indtjent.

Ken McGuire 'frataget' derbysejr

Også Hans Svenssons Ken McGuire (Newport Monarch) med treårsrekord 1:14,8 fra sejr på Solvalla i 1986 var Kriterievinder og med hovedrolle i derbyet. Hesten var blevet optrænet til start i USA, og sit Kriterium tog han med toptempo fra start til mål i føring i ny løbsrekord 1:17,6. Odds 2,81. Ken McGuire fik i modsætning til Dan Holmbo også føring i derbyet, og de færreste var i tvivl om, at hesten var blevet derbyvinder, hvis ikke den var blevet udsat for ubønhørlige angreb fra først Kiwi Hofen (Thorkild Jensen) og dernæst Kublai Khan (Tommy Zackrisson). Ken McGuire holdt tappert som tredje bag Konsonant (Steen Juul), der gav Carl Ejler Rasmussen med Vang-hestene den første trav-derbyvinder.

Ken McGuire vinder for Hans Svensson. Foto. Burt Seeger

Pay Dirt-sønnerne Pay Please (3-årsrekord 1:15,5 i 1981) og Falcon Pitt (3-årsrekord 1:14,9 i 1982) nåede også op på et højt niveau. Ved rekorden på Axevalla løb Pay Please under Mustards europarekord, men desværre besejret af stortalentet Speedy Fly 1:15,3, der året efter blev Sprintermäster for Olle Goop. Pay Please var opdrættet på Fyn hos Knud Mathiesen, hvor den var blevet døbt Excuse me Please i god overensstemmelse med årgangsbogstavet. Vi så kun hesten et par gange i Danmark, bl.a. i

Fireårsstjernen, hvor han sejrede med Jim Frick til fem gange pengene, fordi den senere derbyvinder og storfavorit Ejnar Vogt (Ulf Nordin) havde galop.

Falcon Pitt (Roger Grundin) sejrede i Århus 3 års Grand Prix og tog alle med storm, da den i oktober 1982 hjemførte et spektakulært Koster Memorial med sin store- og helbror Chianti Pitt (Olle Lindquist) på andenpladsen. Hjemme i Biersted var der stolthed hos Ove Andersen, hvis hoppe Pia Hedegård med samme Pay Dirt også havde leveret sæsonens provinsmester Danny Pitt (Niels Larsen)!

Rudolfs fantastiske løb

3-års europamesteren Rudolf Le Ann bliver omtalt indgående i en senere temaartikel, her skal blot med, at han i 1992 på normaldistancen tangerede Ken McGuires 1:14,8 på den ulykkelige dag i august, hvor flyet med otte styrtede ned i Vänern på vej til Färjestads Nordiske 3-års Pris.

Arne Normann var kørt i forvejen med Rudolf, Goop overtog linerne, Rudolf gik mod føring, men galoperede i første sving og måtte overlade spidsen til Ina Scot (Kjell P. Dalström). Rudolf og Goop angreb voldsomt gennem opløbet, Ina Scot forsvarede sig, men uden galoppen havde Rudolf formentlig sat en stopper for den ubesejrede hoppes sejrstime, der nu varede forbi det svenske travderby til sejr nr. 31 næsten halvandet år senere.

Rudolf Le Ann og Steen Juul ved en langt senere sejr.

Tre gange under rekorden

Da Rudolf ikke forbedrede, men tangerede rekorden, er han ikke med i tabellen. Det samme gælder C Tøj Frøkjær, der er udførlig omtalt som en af travets største talenter i forbindelse med 2-årsrekorden. Erik Frøkjær, hoppen Gå Ombord og vel især træner Per Iversen havde endnu engang skabt en unghestestjerne, og C Tøj Frøkjær løb som treårs tre gange på andenpladser under den bestående treårsrekord med tiderne 1:13,1, 1:12,7 og 1:12,1. Alle med Birger Jørgensen i sulkyen.

I det sidste tilfælde i Orsi Mangelli på San Siro i Milano 'tangerede' han Viking Kronos' europarekord, og denne 3-årsnotering er ikke forbedret af danske siden, men den senere så kendte amerikanske avlshingst Conway Hall var foran i denne målfotofinish, og uden sejr kunne tiden ikke anderkendes som dansk rekord. Den beslutning var blevet taget, efter at Onrush løb dansk rekord 1:11,7 som uplaceret i Hugo Åbergs Memorial fire år tidligere.

C Tøj vandt senere EM for 3-års før salget for omkring fire millioner kr. til Italien, og han blev med 2,5 millioner kr. indtjent den mest vindende af dedanske afkom efter amerikanske Lindys Crown (født 1975).

Slået i start nr. 9 – af Revenue!

Nummer to på den danske Lindys Crown-liste er Demilo Crown, opdrættet af Jens Peter Hansen, købt af den helt unge og nystartede træner Henrik Thomsen i 1996.

Demilo Crown 1:13,4 i start nr. 8

Henrik Thomsen sendte Demilo til Polen og Axel Jacobsens træningscenter, men tog den hjem som 2-års på et tidspunkt, hvor den ikke fungerede, og så gik det stærkt fra marts måned i 3-årssæsonen. Demilo viste sig at være det største talent på Nykøbing-banen siden Osman Bogø, og han blev 3-årsrekordholder med sine 1:13,4 på Jägersro-banen i Malmø for Henrik Thomsen på Åberg-aftenen 27. juli i 1999.

Det var hestens ottende start, og det var sejr nr. 8 trods en udvendig rejse i andet og tredje spor de sidste 800 meter. Nederlaget næste gang var forståeligt, han gik 'i dødens' på Lutfi Kolgjinis kommende verdensstjerne Revenue, og Demilo Crown fik i sejr-interviewet stor ros af Kolgjini. Der kom grus i maskineriet, men trods alt Kriterieandenplads til Dragon Flamingo, og først som 5-års viste Demilo for alvor tænder igen. Henrik Thomsen tog her beslutningen om at sende hesten (med den langsomme start) til Frankrig og Axel Jacobsen.

Sejr på Prix d'Amérique-dag

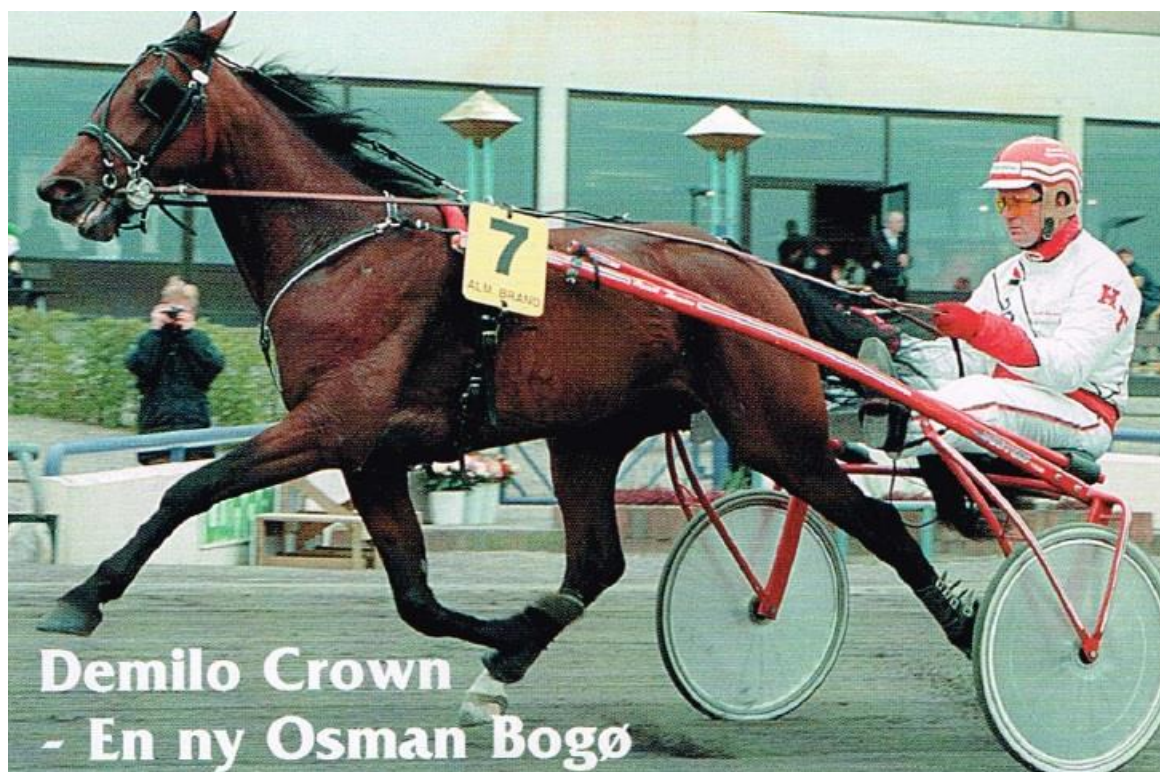

Foto: Burt Seeger.

Beslutningen var meget vellykket. Kampagnen gav i alt fem franske sejre, heraf fire på Vincennes, og en helt uforglemmelig én på mudder-Prix d'Amérique-dagen 2003. Demilo Crown og Axel Jacobsen var helt lukket inde 400 meter før mål, og der var vel 30-40 meter frem til førerhesten. Olle Goop fik et lille fur, og så viste Demilo sin fantastiske afslutning, der gav sejr i sidste øjeblik. Karrierens største præmie på 40.000 euro til odds 79:10 var en realitet, og så er det vel i øvrigt den eneste gang, at en heldansk ekvipage har vundet på Prix d'Amérique-dagen?

Det løb blev hestens sidste sejr i en alder af syv, 'monsteret' var efterhånden slidt op, flere comebackforsøg måtte opgives, men 69 starter gav også det flotte resultat af 23 sejre og 2.082.103 kr.

Esterel vandt rekordpræmie ved sin rekord

Så længe holdt Esterel Sunset ikke, men i talent og klasse var han måske endnu 'bedre', og han sluttede med et noget større præmiebeløb på 2.489.787 kr. efter 14 sejre i nøjagtigt det dobbelte antal starter. Også han var opdrættet af Jens Peter Hansen, og han hørte til Valley Victory-sønnen Victor Victors første årgang. Moder var Ligne, søster til Copenhagen Cup-vinderen Hairos.

Esterel Sunset kom til Gordon Dahl, som netop på dette tidspunkt ved årtusindskiftet havde flere af sine helt store jubelsæsoner. Han var og er kendt for at få de yngste til at præstere, og da Esterel Sunset var 2 år gammel, vandt hingsten 3 sejre og 2 andenpladser i syv forsøg. I Opdrætningsløbet nåede Esterel dog for sent ud fra spor nr.1 med Steen Juul, og det lykkedes Flemming Jensen at nå målstregen centimeter foran med Elite Guy.

De næste to år tilhørte årgangen Gordon Dahl. Eddie Skov og Esterel Sunset var helt i særklasse som treårs, Eddie Skov hjemme med Kriteriesejr som det største, Esterel Sunset på udebane med sejr ved Elitloppet, ved E3-finalsejren og ved tredjeplads i Orsi Mangelli-finalen. Han blev oftest kørt af Flemming Jensen, og det var Flemming, der kørte til sejr i Elitloppssøndagens sidste væddeløb og til sejr i E3-finalen i Gävle.

Det var her lørdag d. 26. august 2000, den nuværende danske 3-års hingsterekord 1:12,5-1640 meter blev en sikker realitet fra spids til odds 5,83 og til en præmie på 820.000 sek. Det svarede til ca. 700.000 danske, og det var dermed den største præmie, en dansk ekvipage nogen sinde havde hentet i udlandet. På andenpladsen i 1:12,7 kom Energetic, som i sin karriere nåede over 7 millioner svenske kroner.

Dahl og Poulsen heksede

Dagen efter vandt Nicolaj Andersen derbyet med Dragon Flamingo, som Gordon Dahl også havde været rådgiver for, men det blev en endnu bedre derbyweekend for Dahl året efter, hvor trænerens heste blev nr. 1, 2, 3 og 5 i derbyet: Esterel Sunset (Flemming Jensen), Eddie Skov (Steen Juul), Euro Sunset (Henrik Lønborg) og Eaton Road (Seppo Kukkonen). Eaton Road var dog reelt trænet af Peter Rudbeck og far.

Flemming Jensen holder Esterel Sunset i trav og vinder sin første derbysejr med Esterel Sunset. Foto: Burt Seeger.

Sådan havde det slet ikke set ud fjorten dage før. Esterel Sunset travede skidt i slutningen af sin derbyprøve, og nu var det ikke kun højre forknæ, men også venstre forkode, der var problemer med. Dyrlæge Henrik Poulsen tryllede, som han havde gjort det med Bell Shadow tre år tidligere, og det lykkedes med et par indsprøjtninger at få hesten så meget på benene, at Flemming Jensen med forsigtig kørekunst kunne sikre sig sit første derby, selv om stilen på Esterel var meget anstrengt til sidst.

De internationale løb havde krævet deres, bentøjet var slidt op, og det blev ikke til ret mange flere starter, selv om Esterel Sunset senere både kom i træning hos Flemming Jensen i Sverige og Erik Bondo i Italien.

Hingste/vallak-rekord for treårs		Rekord 1 minut:	Holdbar- hed i år	Gns. for- bedring i sek/år.	Placering i	
År	Hest				Krit.	Derby
1912	Prins Beautaw	30,9	1	1,11	Sejr	Sejr
1913	Anteo Custer	30,7	13	0,20	Sejr	3
1926	Maro	27,4	6	0,25	Sejr	5
1932	Orlick	26,8	2	0,10	Sejr	2
1934	Rex the Great	26,6	1	0,10	Sejr	Sejr
1935	Styrmand	23,9	18	2,70	Sejr	2
1953	Pelikanen	21,8	9	0,12	0	3
1962	Emigrant	19,7	3	0,23	Sejr	Sejr
1965	Herold Samson	19,1	6	0,20	Sejr	5
1971	O'Man	18,5	6	0,10	0	0
1977	Andy Bogø	17,7	1	0,13	5	*
1978	Brilliant H	17,2	1	0,50	*	Sejr
1979	Columbo	16,8	1	0,40	*	*
1980	Dan Holmbo	16,4	1	0,40	Sejr	0
1981	Pay Please	15,5	1	0,90	*	*
1982	Falcon Pitt	14,9	4	0,60	2	5
1986	Ken McGuire	14,8	13	0,02	Sejr	3
1999	Demilo Crown	13,4	1	0,11	2	0
2000	Esterel Sunset	12,5	16?	0,90	5	Sejr

Gennemsnitlig forbedring pr. år: Se Maro, der i 1926 forbedrer en 13 år gammel rekord med 3,3 sekund til 1:27,4. Gs. Forbedring = $3,3/13 = 0,25$
Sejr med fed betyder, at hesten satte løbsrekord ved sejren.

Artiklen er færdigredigeret oktober 2014, men ved udgangen af 2015 var Esterel Sunsets vinderrekord ikke blevet slået, og det er lidt af en præstation at holde en dansk rekord i mindst 15 år!

donatzky@hotmail.com

Hårde krav – enkelte holder

Moderne travsport, de store krav og de mange behandlinger har bivirkninger, bl.a. en oftest kort karriere for mange af vores væddeløbere, og det kan man beklage ud fra mange synsvinkler. Også fra den PR-mæssige, hvor navnene ikke når at fæstne sig hos et bredere publikum. Men der er naturligvis ingen vej tilbage, og vi skal nok ikke vente at se flere rekordholdere som Orlick, Rex the Great og Percy Nichols, som i 30'erne, 40'erne og 50'erne gjorde henholdsvis 262,222 og 223 starter.

I denne forbindelse skal der dog udtrykkes stor anerkendelse til Arne Normann, Axel Jacobsen, Steen Juul og implicerede staldmænd som Lotte Larsen og Jens de Rosche: Fem millioner-hestene Rudolf Le Ann, Frisky Frazer og Classic Grand Cru har alle været superstars omkring eller efter år 2000 med mere end 125 starter, og de var med hele vejen!